

..... Σ Η Μ Α

Ο.-

Ἀκοῦτε τῇ λαογραφικῇ μας ἐμπομπῇ " Ποντιακοὶ ἀντίλαλοι ", ποῦ γράφει καὶ ἐπιμελεῖται ὁ συνεργάτης μας Στάθης Εὐσταθιάδης. Μουσικὴ ἐπιμέλεια Ἡρ. Κοκοζίδη.

..... τὸ σῆμα σβῆνει

Σήμερα, ἀγαπητοὶ ἀκροαταί, θὰ σᾶς μιλήσωμε γιὰ ἓνα θεσμό, ποῦ λει-
τουργοῦσε ἐθιμικόν τὸν Πόντο ἀπὸ τὰ πολὺ παλιὰ χρόνια. Πρόκειται γιὰ τὸ
θεσμὸ τοῦ παραγιού.

Ἡ λέξη " παραγιός " μέ τὴν παραφθορὰ κατέληξε στὴν Ποντιακὴ δι-
λεκτο " παρεάς ". Ἦταν ὁ παρεάς, ὁ παραγιός - ἓνα πρόσωπο ξένο, δηλαδὴ
πρόσωπο, ποῦ δέν ἀνῆκε στὴν οἰκογένεια, ὑπὸ στενὴν ἔννοιαν. Μποροῦσε βέ-
βαια νὰ εἶναι ὁ " παρεάς " καὶ πρόσωπο συγγενικό.

Ὁ " παρεάς " - τὸ ξένο αὐτὸ πρόσωπο - παλληγιάρι νέο, κατὰλληλο
γιὰ δουλειά, ἐπροσλαμβάνετο στὴν οἰκογένεια, γιὰ νὰ ἐξυπηρετεῖ τὴν οἰ-
κογένεια στὶς διάφορες δουλειές στὰ χωράφια καὶ στὸ σπίτι. Ὁ παραγιός
αὐτός δέν ἦταν ὑπάλληλος, μὰ οὔτε καὶ ὑπηρετής, ὅπως τὸν ξέρωμε σήμερα.
Ὁ παραγιός ἦταν κἀτι παραπάνω.

Ἀνάμεσα στὸ ἀφεντικό καὶ τὸν παραγιό ἐδημιουργεῖτο ἓνας θεσμὸς
ἐμπιστοσύνης. Ὁ παραγιός δούλευε στὰ χωράφια ἔντιμα, σὰν νὰ ἐπρόκειτο
γιὰ δική του δουλειά καὶ τὸ ἀφεντικό τὸν ἀγαποῦσε, σὰν νὰ ἦταν παιδί
του. Ἐτρωγαν μαζὺ στὸ τραπέζι, τὸ ἴδιο φαγητό.

Ὁ μισθὸς τοῦ παραγιού κανονιζόταν ὡς ἐξῆς: Ὁ παραγιός ἔτρωγε
καὶ ντυνόταν εἰς βάρος τοῦ ἀφεντικοῦ. Ὁ παραγιός ζοῦσε μαζὺ μέ τὴν
οἰκογένεια, τῆς ὁποίας ἀποτελοῦσε, τρόπον τινά, μέλος, κοιμόταν στὸ σπι-
τι τοῦ ἀφεντικοῦ κλπ. Αὐτὰ ὅλα βέβαια ὑπολογιζόταν, προκειμένου νὰ κα-
ορισθῇ ὁ μισθὸς τοῦ παραγιού.

Ἡ σχέση αὐτὴ παραγιού καὶ ἀφεντικοῦ, ἀπὸ ἀποψη χρονικῇ, διαρκοῦ-
σε πολλές φορές ἐπὶ πολλὰ χρόνια, ὥσπου ὁ παραγιός παντρευόταν καὶ δι-
μιουργοῦσε ἑστὶ οἰκογένεια. Μάλιστα πολλὰ ἀφεντικά, μέ τὴν παντρεῖα
τοῦ παραγιού τους, προέβαιναν σὲ γενναϊόδωρες χειρονομίες. Οἱ ἀνθρωπι-
στικὲς ιδέες ἦταν τὰ κίνητρα γιὰ τὴν συμπεριφορὰ τους αὐτῇ. Βοηθοῦσαν
λοιπὸν τὸν χειραφετημένο τῶρα παραγιό τους, εἴτε παραχωρώντας του ἓνα
ἔξω μέρος ἐξουσίας του ἢ ἓνα χρηματικὸ ποσό.

ζῶο, εἴτε δίνοντάς του ἓνα χρηματικό ποσό, σάν δῶρο.

Μελετώντας τὸ θεσμό αὐτόν τοῦ παραγιοῦ, διαπιστώνομε, ὅτι πολλές φορές σύγχρονες ἀντιλήψεις καὶ ιδέες, οἱ ὁποῖες διαμορφώθηκαν σέ νομικές ἀρχές καὶ ἀξιώματα καὶ διέπουν τήν σχέση ἐργοδότη καὶ ἐργαζομένου, ὑπὸ τὸ σύγχρονο Ἑργατικό Δίκαιο, ἔχουν τίς ρίζες τους στὸ θεσμό τοῦ παραγιοῦ - παρεὰ - ποὺ εἶδαμε σήμερα καὶ σέ ἄλλους ἴσως παρεμφερεῖς θεσμούς, ποὺ ἡ διαμόρφωσή τους συντελέστηκε ἐθιμικά στήν ἀρχή. Νά λοιπόν αἰδῶν ἓνα παράδειγμα, ὅπου φαίνεται καθαρά ἡ συμβολή τῶν στοιχείων τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ στοὺς διάφορους τομεῖς τῆς Ἐπιστήμης, ἐν προκειμένῳ στὸν τομέα τῆς Ἐπιστήμης τοῦ Δικαίου. Τὸ ἔθιμο - ἔκφρασι τῆς περὶ δικαίου ἀντιλήψεως τοῦ λαοῦ, ποὺ διαμορφοῦται στὸ πέρασμα τοῦ χρόνου, - ἀποτελεῖ τήν μιὰ ἀπὸ τίς δυὸ πηγές τοῦ Δικαίου, ὅπου ἡ ἄλλη εἶναι ὁ Νόμος, τὸ γραπτὸ Δίκαιο.

.....ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ.....(4 σκοποὶ)

Ἐδῶ κλείνει ἡ ἐκπομπή μας. Σχολιάσαμε σήμερα τὸν ἐθιμικὸ θεσμό τοῦ παραγιοῦ - παρεὰ -, εἶδαμε τήν ἐπίδραση, ποὺ εἶχε στή σκέψη τοῦ σύγχρονου Ἑργατικοῦ Νομοθέτη καὶ στὸ μουσικὸ μας πρόγραμμα σᾶς παρουσιάσαμε διάφορα Ποντιακὰ τραγοῦδια καὶ χορούς.

..... Σ Η Μ Α
.....

Μετεδόθη ἡ λαογραφικὴ μας ἐκπομπή " Ποντιακοὶ ἀντίλαλοι ". Κείμενο τοῦ Στάθη Εὐσταθιάδη.

..... τὸ σῆμα σβήνει
.....